

سخن مترجم

نخستین چاپ کتاب *جرم‌شناسی نظری* به سال ۱۹۵۸ برمی‌گردد. جرج وُلد، نویسنده‌ی کتاب، در سال ۱۹۶۷ از دنیا رفت و تامس برنارد، دانش‌جوی پیشین وُلد، ویراست دوم را برای انتشارات آکسفورد آماده کرد که در سال ۱۹۷۹ چاپ شد. در ویراست چهارم کتاب (۱۹۹۸)، تامس برنارد از جفری اسنیپس - دانش‌جوی پیشین خود - خواست که به‌عنوان هم‌نویسنده در کنار وی قرار گیرد و در نتیجه، تا ویراست پنجم کتاب (۲۰۰۱)، نام جرج وُلد، تامس برنارد و جفری اسنیپس روی کتاب قرار گرفت.

در ویراست ششم (۲۰۰۹)، الکساندر جرولد - دانش‌جوی پیشین جفری اسنیپس - به‌عنوان هم‌نویسنده در کنار تامس برنارد و جفری اسنیپس قرار گرفت و با قرار گرفتن نام نویسنده‌ی اصلی - جرج وُلد - در عنوان کتاب، نام کتاب به *جرم‌شناسی نظری وُلد* تغییر یافت. تامس برنارد در سال ۲۰۰۹ از دنیا رفت و در نتیجه، در واپسین ویراست *جرم‌شناسی نظری وُلد* (ویراست هفتم، ۲۰۱۵)، جفری اسنیپس و الکساندر جرولد به‌عنوان هم‌نویسندگان وی کار این ویراست را به سرانجام رساندند.

هم‌نویسندگی در حوزه‌ی کتاب درسی، به‌ویژه اگر هم‌نویسندگان از نسل‌های مختلف باشند، روالی پسندیده است که هم می‌تواند موجب تقویت محتوای اثر بشود و هم ماندگاری اثر را تضمین کند. وانگهی، جنبه‌ی آموزشی این مسأله در سنت دانش‌گاهی و داد-و-ستد اندیشگانی میان‌نسلی از دیگر امتیازهای آن است.

نویسندگان کتاب روی کردی مدرن به حوزه‌ی جرم‌شناسی دارند و دانش جرم‌شناسی را بیش از هر چیز دانش «علت‌شناسی» جرم و بزه‌کاری می‌دانند (هر چند به پیامدهای یافته‌های جرم‌شناسی برای سیاست جنایی و به بیان نویسندگان کتاب *پیامدهای سیاستی* نیز توجه دارند) و اندیشه‌های جرم‌شناختی انتقادی (و از آن جمله، اندیشه‌های جرم‌شناختی پسامدرن) را با همین روی کرد بررسی می‌کنند. در واقع، اندیشه‌های جرم‌شناسی انتقادی تا جایی مورد توجه

نویسندگان قرار دارد که در چارچوب روی کردِ مدرن آنان قرار گیرد. تا جایی که بتوان گزاره‌های علت‌شناختی جرم‌شناختی را به آزمون درآورد، این گزاره‌ها مورد توجه نویسندگان قرار دارند، خواه این گزاره‌ها به علت‌های ساختاری خرد و کلان مربوط باشند خواه به علت‌های (زیستی-روانی-اجتماعی) فردی و خواه این گزاره‌ها بیان‌گر اندیشه‌های جرم‌شناختی غالب و مرسوم باشند خواه بر اندیشه‌های جرم‌شناختی انتقادی دلالت داشته باشند.

چیدمان فصل‌ها بر پایه‌ی پیدایش تاریخی نظریه‌هاست؛ یعنی، نخست نظریه‌های زیست‌شناختی، سپس نظریه‌های روان‌شناختی و سرانجام نظریه‌های جامعه‌شناختی آمده‌اند. ترتیب ارائه‌ی مطالب در هر فصل نیز بر همین نگاه تاریخی استوار است؛ به گونه‌ای که، نخستین نظریه‌ها در آغاز فصل و واپسین نظریه‌ها در پایان فصل آمده‌اند. نویسندگان فقط گزارش‌گر محض نظریه‌ها نیستند و، تا جایی که یک کتاب درسی مجال می‌دهد، نگاه سنجش‌گرانه‌ای به نظریه‌ها داشته‌اند.

فصل پایانی کتاب یکی از تمایزهای مهم این کتاب را با دیگر کتاب‌های حوزه‌ی جرم‌شناسی نظری بازتاب می‌دهد. نویسندگان در این فصل با تمایزگذاری میان سه دسته نظریه‌های جرم‌شناختی - یعنی نظریه‌های تفاوت فردی، نظریه‌های ساختاری/فرایندی و نظریه‌های عمل‌کرد قانون جنایی (یا به بیانی شاید دقیق‌تر، نظریه‌های عمل‌کرد سامانه‌ی دادگستری جنایی) - ارزیابی خود را از این سه دسته نظریه ارائه کرده‌اند. وانگهی، آنان بر پایه‌ی این ایده که تمرکز بر متغیرها باید جای تمرکز بر نظریه‌ها را بگیرد، مهم‌ترین متغیرهای هم‌بسته با جرم و بزه‌کاری را متناسب با نظریه‌های یادشده فهرست کرده‌اند.

روی کرد مترجم به ترجمه روی کردی معناگراست و مترجم در قالب فعالیت تفسیری فقط در پی انتقال معنای متن است. بر همین پایه، مترجم در پی رعایت تناظر یک‌به‌یک میان زبان مبدأ و مقصد نیست و کوشیده است که، تا جایی که می‌تواند، معنا را در قالب ساختار زبان پارسی بازآفرینی کند. افزون بر آن، به دلیل آن که ترجمه گونه‌ای فعالیت تفسیری است، این ترجمه نیز، مانند هر ترجمه‌ی دیگری، نمی‌تواند به جای متن اصلی بنشیند و مترجم امیدوار است که متن پارسی بیش‌ترین نزدیکی را به معنای متن اصلی داشته باشد.

در انتخاب برابرنهادها، مترجم هم‌زمان دغدغه‌ی زبان پارسی و نیز انتقال درست معنای مفهوم اصلی را داشته است. در جایی که از برابرنهادی نامرسوم استفاده شده است، برابرنهادی مرسوم نیز بسته به مورد در متن یا پانوشته بیان شده است تا خوانندگان در خوانش متن با مشکلی روبه‌رو نشوند. انتخاب برخی از برابرنهادها نیازمند توضیح است.

با توجه به نگاه متفاوت سامانه‌های دادگستری جنایی در بسیاری از کشورهای غربی نسبت به بزرگسالان و کودکان و به کارگیری واژگان متفاوت برای قانون‌شکنی جنایی بزرگسالان و کودکان در کتاب‌های انگلیسی‌زبان، واژه جرم برای crime (قانون‌شکنی جنایی بزرگسالان) و واژه بزه‌کاری برای delinquency (قانون‌شکنی جنایی کودکان) به کار رفته است.

با توجه به کاربرد عبارت «اشخاص حقوقی» در برابر «اشخاص حقیقی» در قانون‌ها و مقرره‌ها و نوشتگان حقوقی پارسی، از برابر نهادی مجرمان حقوقی، در برابر مجرمان حقیقی، برای corporate offenders استفاده شده است که به اشخاص حقوقی مجرم اشاره دارد. در زبان انگلیسی، واژگان sex و sexual در دو معنای متفاوت به کار می‌روند: گاهی به معنای «جنس» و «جنسی» برای اشاره به تمایز دو جنس مرد و زن از هم دیگر (برای مثال، در عبارت sexual division of labor) و گاهی هم برای اشاره به «رابطه‌ی جنسی» یا «سکس» (برای مثال، در عبارت sexual revolution). بر همین پایه، مترجم برای این دو کاربرد متفاوت بسته به مورد از برابر نهادهای «جنس» یا «جنسی» و «سکس» یا «سکسی» استفاده کرده است تا این جداگانگی معنایی در زبان پارسی نمود یابد.

در فصل نظریه‌های رشد‌م‌دار، در بحث حرفه‌ی مجرمانه از واژه‌ی participation برای اشاره به ارتکاب یا عدم ارتکاب جرم استفاده شده است. با توجه به این که در سامانه‌ی حقوقی ایران مجرمان به طور معمول در سه قالب مرتکب، معاون و شریک نمود می‌یابند، برای این که واژه‌ی participation بتواند هر سه عنوان را پوشش دهد، از برابر نهادی دست‌اندرکاری برای آن استفاده شده است. در واقع، مرتکب، معاون و شریک هر سه دست‌اندرکار ارتکاب جرم اند، ولی این دست‌اندرکاری در مورد آنان به شکل‌های مختلفی نمود می‌یابد.^۱

یکی از دشواری‌های ترجمه در پهنه‌ی علوم جنایی به نبود هم‌رأیی نسبی میان مترجمان و نویسندگان درباره‌ی برابر نهادی مفهوم‌های تخصصی در این پهنه برمی‌گردد. نبود فضای نقد/سنجش‌گری و نیز نبود داد-و-ستد اندیشگانی میان مترجمان و نویسندگان این پهنه می‌تواند از جمله علت‌های این مسأله باشند. امیدوار ام که مجال یا فضایی برای بحث درباره‌ی برابر نهادی مفهوم‌های تخصصی این پهنه فراهم شود تا این مفهوم‌ها با کم‌ترین سرگردانی و گسست به فهم خوانندگان نوشتگان پارسی علوم جنایی درآیند و زمینه برای بالندگی زبان پارسی در این پهنه بیش از پیش فراهم شود.

۱. توجه به این نکته را مرهون یادآوری دوست گرامی دکتر مهرداد رایجیان اصلی ام - م.

در بحثِ خط‌نگاره/رسم‌الخط، روی‌کردِ مترجمِ جدانویسیِ کامل است. بر همین پایه، همه‌ی پیش‌وندها و پس‌وندها و نیز اجزایِ واژگانِ مرکبِ جداگانه ولی با حفظِ نیم‌فاصله آمده‌اند. به دلیلِ پراهمیتیِ کسره‌ی اضافه در درست‌خوانیِ متن، این کسره در همه‌جا آمده است. سرانجام، در چارچوبِ ساختارِ دستوریِ زبانِ پارسی و پی‌رویِ زبانِ نوشتار از زبانِ گفتار، از «الفِ مقصوره» استفاده نشده («حتا» به جای «حتی») و از «اُ» به جای حرفِ صدادارِ «او» استفاده شده است («آکسُفُرد» به جای «آکسفورد»).

از دست‌اندرکارانِ سازمانِ سمت، به‌ویژه دوستِ گرامیِ دکتر قاسم محمدی - مدیرِ گروهِ حقوق - و خانمِ مریم فلاح شجاعی - کارشناسِ گروهِ حقوق -، برایِ نهایتِ هم‌راهی در چاپِ کتاب و از دوستِ هم‌راهِ دکتر مهرداد رایجیان اصلی برایِ نکته‌سنجی‌ها و پیش‌نهادهایِ سودمند بسیار سپاس‌گزار ام. مانند همیشه، از همه‌ی خوانندگانِ بسیار سپاس‌گزار می‌شوم که دیدگاه‌ها، سنجش‌گری‌ها و نکته‌سنجی‌هایِ خود را با رایانامه با مترجم در میان بگذارند. امیدوار ام که این ترجمه بتواند به سهمِ خود در گره‌گشایی از مسائل و مشکلاتِ جرم‌شناختیِ جامعه‌ی ایران به دست‌اندرکارانِ کمک کند.

علی شجاعی^۱
فروردین ۱۳۹۸

درآمد

من (جف اسنیس) سال‌ها پیش از حضور در دانش‌گاه ایالتی پنسیلوانیا برای گرفتن کارشناسی و کارشناسی ارشد با تام برنارد آشنا بودم. وی در کلیسای ما حضوری فعال داشت و یکی از دوستان خانوادگی ما بود. هر چند در سال نخست کارشناسی نیز درسی با وی داشتم، در درسی در دوره‌ی کارشناسی ارشد بود که به‌واقع شناخت اساسی وی را آغاز کردم. موضوع این درس نظریه بود و او را به یاد می‌آورم در حالی که حدود ۱۵ کتاب را هم‌چون برجی کج حمل می‌کرد و لرزان‌لرزان به سمت نخستین سمینار در حال حرکت بود؛ درست به‌خاک آلودگی وسایل درون اتاق. او به هر یک از ما یکی از آن کتاب‌ها را داد و نخستین تکلیف این بود که هفته‌ی آینده آن را همراه با تحلیل خود برگردانیم. این کتاب‌ها کتاب‌های کلاسیک جرم‌شناسی بودند و عنوان‌هایی هم‌چون *بزه‌کاری در گروه‌های هم‌سال*^۱، *پیوریتن‌های سرکش*^۲ و *بزه‌کاران در حال پرورش*^۳ را شامل می‌شدند. و بدین ترتیب درس‌های ما آغاز شدند. ما آن‌چه را دیگران درباره‌ی آثار بزرگ نوشته بودند نمی‌خواندیم، ما خودمان آثار اصلی را می‌خواندیم و به نتیجه‌گیری‌های خودمان می‌رسیدیم. تام استادی متواضع، الهام‌بخش و دارای صدایی آرام بود و ما طی آن نیم‌سال مطالب بسیاری از او آموختیم و حتا بیش‌تر از آن، ترم را با تجربه‌ای هیجان‌انگیز و لذت‌بخش در یک می‌خانه‌ی محلی به هزینه‌ی او به پایان بردیم.

من بسیار مفتخر شدم وقتی چند سال بعد از من خواست که هم‌نویسنده‌ی^۴ وی برای نگارش مقاله‌ای درباره‌ی تلفیق نظری باشم و حتا بسیار بیش‌تر از آن وقتی که پس از آن مرا به‌عنوان هم‌نویسنده‌ی این کتاب (برای ویراست چهارم و پس از آن) دعوت کرد. تام جانشین

---

1. *Delinquency in a Birth Cohort*

۲. *Wayward Puritans*؛ پیوریتن‌ها به پروتستان‌های انگلیسی سده‌های ۱۶ و ۱۷ میلادی می‌گویند که در پی پالایش کلیسای انگلستان بودند - م.

3. *Delinquents in the Making*

۴. coauthor؛ نویسنده‌ی هم‌کار

جرج ولدِ فقید (یکی از شخصیت‌های بنیادگذار در جرم‌شناسی) شده بود. پس از واگذاری کار به تام هنگامی که در دانش‌گاه گرامبلینگ^۱ مربی بود، از انتشارات دانش‌گاه آکسفورد خواست که ویراست دوم کتاب را آماده کند. این کتاب طی سال‌ها اهمیت بسیاری برای تام داشت و هر چند گاهی [کار روی آن] وی را از پا درمی‌آورد، یکی از افتخارات بزرگ حرفه‌ی وی به‌عنوان جرم‌شناس بود.

دوستی ما طی دهه‌هایی که هم‌دیگر را می‌شناختیم به تکامل خود ادامه داد. ما همواره می‌توانستیم برای مشاوره‌ی دوستانه یا یک بحث گه‌گاهی مهربانانه به هم پشت‌گرم باشیم و مهم‌تر از همه این که در کنار هم باشیم. تام با تمام توان و امیدوارانه در چند مرحله با سرطان مبارزه کرد و شخصیت وی همه‌جا به چشم می‌آمد. وی یک دوست، معلم، پدر، هم‌سر، جرم‌شناس و رهبر اجتماعی کم‌مانند بود. وی در ۲۸ ژوئن ۲۰۰۹ درگذشت. جای او بسیار خالی است.

ویژگی اصلی ویراست هفتم جرم‌شناسی نظری فصل تازه‌ای است درباره‌ی نظریه در بافتار [خاص] که تبیین‌های بسیار متعددی را که درباره‌ی کاهش گسترده‌ی جرم در ایالات متحد امریکا از آغاز سال‌های ۱۹۹۰ به بعد ارائه شده اند ردیابی می‌کند. هدف این فصل عبارت است از کمک به دانش‌جویان برای درک این مسأله که نظریه چه‌گونه می‌تواند مناسبت بالایی در تبیین روندهای جرم و نیز در شکل‌دهی سیاست‌گذاری داشته باشد. بندهای جدیدی نیز به متن افزوده شده‌اند؛ از جمله، جرم در مسکن دولتی، ژن «جنگاور»، آتش‌بس عملیاتی و نظریه‌ی سامانه‌های تلفیقی. ساختار متن به شیوه‌ای که آن را بهبودی اساسی و آموزشی می‌انگاریم تغییر کرده است. فصل مربوط به معنای جرم حذف شده و بندهای آن در دیگر فصل‌ها گنجانده شده‌اند. فصل مرتبط با تأثیرهای مستقیم فقر حذف شده و نتیجه‌گیری‌های آن در جای دیگر آمده‌اند. سرانجام، در سرتاسر متن، برخی از مطالب روزآمد شده‌اند که کوشش‌های صورت‌گرفته در این حوزه طی پنج سال گذشته را پوشش می‌دهند.

جف اسنیپس و الکس جرولد